

WYNIKI MONITORINGU JASKRA ILLIRYJSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* W POLSCE W ROKU 2021

Spis treści

I. INFORMACJE OGÓLNE.....	2
II. WYNIKI MONITORINGU JASKRA ILLIRYJSKIEGO <i>RANUNCULUS ILLYRICUS</i> W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM (CON).....	5
1. Stan ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym (CON)	5
1) Stan i zmiany w czasie parametru populacja	5
2) Stan i zmiany w czasie parametru siedlisko gatunku	6
3) Stan i zmiany w czasie parametru perspektywy ochrony	8
4) Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie oraz znaczenie poszczególnych wskaźników i parametrów dla jego oceny	9
2. Oddziaływania i zagrożenia wykazywane na stanowiskach monitoringowych w regionie biogeograficznym kontynentalnym (CON).....	11
3. Gatunki obce inwazyjne.....	11
4. Stosowane na badanych stanowiskach i zalecane działania ochronne dla gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym (CON).....	11
III. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	11
IV. LITERATURA.....	11

RYSUNEK 1. JASKIER ILLIRYJSKI *RANUNCULUS ILLYRICUS* – OGÓLNY POKRÓJ GATUNKU (FOT. P. MYJAK)

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Nazwa polska i nazwa łacińska

Jaskier illiryjski *Ranunculus illyricus*

2. Ogólna charakterystyka monitorowanego gatunku

Jaskier illiryjski (Rys. 1) to gatunek, którego zasięg geograficzny obejmuje południową i południowowschodnią Europę oraz Azję Mniejszą. W Europie centralnej gatunek ten znany z niewielu stanowisk wyspowych. Jaskier illiryjski wymaga gleb ciepłych i żyznych, wytworzonych z lessów lub gipsów. Roślina ta preferuje miejsca nasłonecznione. W Polsce rośnie w murawie kserotermicznej *Thalictro-Salvetum*, w otoczeniu pól uprawnych oraz na okrajkach niewielkiego pagórka (kurhanu) tuż przy granicy z polami uprawnymi.

Jaskier illiryjski jest rośliną wieloletnią, owadopylną. Nasiona wysiewają się w bezpośrednim sąsiedztwie roślin macierzystych. Gatunek ten rozmnaża się również wegetatywnie przez podziemne rozłogi wyrastające u nasad pędów. Rośliny są pokryte srebrzystymi, przylegającymi włoskami. Kwitnie od maja do czerwca. Kwiaty są stosunkowo duże, o średnicy 1-1,5 cm. Płatki korony są intensywnie żółte i lśniące.

Obecnie w Polsce jaskier illiryjski rośnie jedynie na dwóch stanowiskach - w pobliżu wsi Miernów oraz w Skorocicach w woj. Świętokrzyskim (Tab. 1). W kraju jest gatunkiem krytycznie zagrożonym (CR) (Kaźmierczakowa red. 2014, Kaźmierczakowa i in. 2016).

3. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Gatunek występuje w regionie biogeograficznym kontynentalnym (CON) (Rys. 2).

4. Koordynator główny: Marcin Bielecki

5. Koordynator krajowy: Piotr Myjak

6. Eksperti lokalni: Piotr Myjak

7. Informacja o ewentualnych zmianach w metodyce badań w stosunku do metodyki opisanej w przewodniku metodycznym

Prace monitoringowe w latach 2015-2018 i 2021 prowadzone były zgodnie z metodyką opisaną w przewodniku metodycznym (Binkiewicz 2016).

8. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano wyników pochodzących z innych projektów.

9. Informacja o stanowiskach monitoringowych

RYSUNEK 2. ROZMIESZCZENIE STANOWISK JASKRA ILLIRYSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* MONITOROWANYCH W 2021 ROKU. OBJAŚNIENIA: KOLOREM ZAZNACZONO STAN OCHRONY GATUNKU NA DANYM STANOWISKU (ZIELONY – WŁAŚCIWY (FV), ŻÓŁTY – NIEZADOWALAJĄCY (U1), CZERWONY – ZŁY (U2), SZARY – NIEZNANY (XX)). BRĄZOWA LINIA OZNACZA GRANICĘ REGIONÓW BIOGEOGRAFICZNYCH.

TAB. 1 LICZBA STANOWISK JASKRA ILLIRYSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* BADANYCH W POSZCZEGÓLNYCH CYKLACH MONITORINGOWYCH.

Cykl	Rok/lata badań	Liczba monitorowanych stanowisk			Liczba usuniętych stanowisk, w tym z przyczyn merytorycznych*			Liczba stanowisk dodanych			Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)		
		ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM
2015-2018	2016		2	2									
2020-2021	2021		2	2									

*) zapisana w formie proporcji: liczba wszystkich usuniętych stanowisk/ liczba stanowiska usuniętych ze względów merytorycznych.

ALP – region biogeograficzny alpejski

CON – region biogeograficzny kontynentalny.

II. WYNIKI MONITORINGU JASKRA ILLIRYJSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYMENTALNYM (CON)

1. Stan ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym (CON)

1) Stan i zmiany w czasie parametru populacja

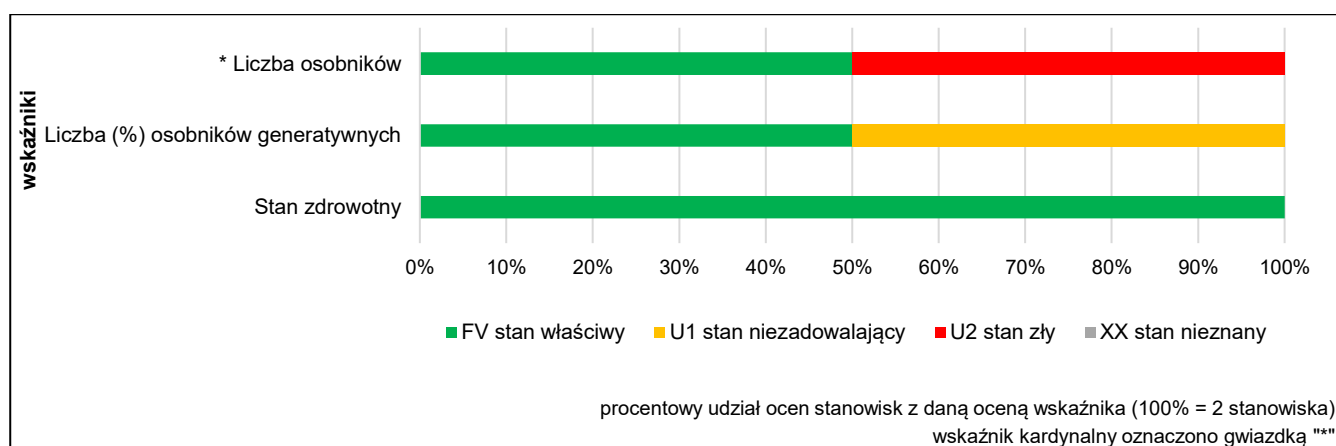
W przypadku jaskra illiryjskiego, parametr stan populacji wyznaczany jest przez jeden wskaźnik kardynalny **liczebność** i dwa wskaźniki pomocnicze **liczba (%) osobników generatywnych** i **stan zdrowotny**.

Liczebność. W 2021 roku jaskier illiryjski rósł na obu stanowiskach, w Miernowie i Skorocicach. W Miernowie liczba pędów wynosiła 1000-1200, czyli tyle samo jak podczas poprzedniego monitoringu (2015-2018), a w Skorocicach jedynie 164 (czyli znacznie mniej niż w poprzednim cyklu, kiedy pędów było około 600). Ocena wskaźnika **liczebność** dla populacji na stanowisku Miernów jest właściwa (FV), natomiast na stanowisku Skorocice zła (U2). Zły stan (U2) wskaźnika liczebność na stanowisku Skorocice zdecydował o złej (U2) ocenie parametru populacja dla tego stanowiska, a w konsekwencji złej (U2) ocenie ogólnej tego stanowiska (Tab. 2).

TAB. 2 LICZEBNOŚĆ POPULACJI JASKRA ILLIRYJSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* NA STANOWISKACH W REGIONIE KONTYMENTALNYM (CON) W ROKU 2021 WRAZ Z OCENAMI TEGO WSKAŹNIKA.

Lp.	Nazwa stanowiska	Liczba pędów [szt.]	Ocena wskaźnika
1	Miernów	1000-1200	FV
2	Skorocice	164	U2
Razem:			FV – 1 U2 – 1

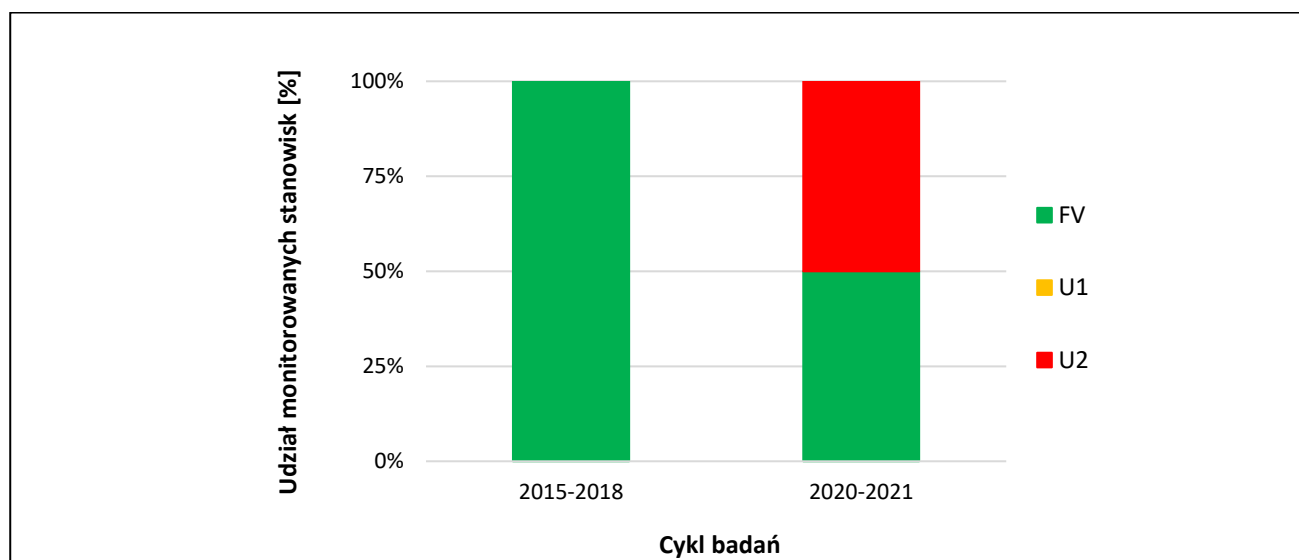
Udział osobników generatywnych na stanowisku Miernów były wysokie (blisko 75%), stąd właściwa ocena tego wskaźnika (FV), natomiast na stanowisku Skorocice było to jedynie 27,7%, stąd ocena niezadowolająca (U1). W 2021 r. wegetacja roślin wiosną była opóźniona o około miesiąc w stosunku do kilku poprzednich lat i słabsze kwitnienie jaskra illiryjskiego w tym roku wcale nie musi świadczyć, że coś niepokojącego dzieje się z jego populacją, zwłaszcza, że **stan zdrowotny** roślin był dobry (ocena właściwa – FV). Nie zauważono uszkodzeń, chorób czy też pasożytów (Rys. 3).

RYSUNEK 3. ROZKŁAD OCEN WSKAŹNIKÓW OKREŚLAJĄCYCH STAN PARAMETRU POPULACJA DLA STANOWISK JASKRA ILLIRYJSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS*, KTÓRE W ROKU 2021 MONITOROWANO W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYMENTALNYM (CON).

W świetle wyników monitoringu przeprowadzonego w 2021 roku **stan populacji** jaskra illiryjskiego na stanowisku Miernów był właściwy (FV), na stanowisku Skorocice - zły (U2), a w całym regionie biogeograficznym kontynentalnym - niezadowolający (U1).

Porównując obecne wyniki z wynikami z 2016 r., widać znaczny spadek liczebności populacji jaskra illiryjskiego na stanowisku Skorocice, co jak się wydaje należy łączyć z przebiegiem warunków pogodowych w 2021 roku. Wiosna charakteryzowała się bardzo długim okresem z niskimi temperaturami i dużymi opadami deszczu w kwietniu i maju, czyli w okresie rozwoju i kwitnienia tego gatunku (Rys. 4).

RYSUNEK 4. ZMIANY UDZIAŁU (%) MONITOROWANYCH STANOWISK Z DANĄ OCENĄ STANU PARAMETRU POPULACJA JASKRA ILLIRYJSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNETALNYM (CON) W POSZCZEGÓLNYCH CYKLACH BADAŃ.

2) Stan i zmiany w czasie parametru siedlisko gatunku

WSKAŹNIKI KARDYNALNE

Dla parametru **siedlisko** wskaźnikami kardynalnymi są: **gatunki ekspansywne roślin zielnych, miejsce do kiełkowania** oraz **stopień zarośnięcia siedliska przez drzewa i krzewy**, a pomocniczymi: **fragmentacja siedliska, gatunki obce inwazyjne, martwa materia organiczna (wojłok), negatywne wpływy z otoczenia, powierzchnia potencjalnego siedliska i powierzchnia zajętego siedliska.**

Gatunki ekspansywne roślin zielnych

Na stanowisku Skorocice z około 10% pokryciem rósł gatunek rodzimy perz siny *Elymus hispidus*, natomiast na stanowisku Miernów, gatunków ekspansywnych było więcej i łączne ich pokrycie było większe: zadomowiony antropofit serdecznik pospolity *Leonurus cardiaca* z około 10% pokryciem, kuklik pospolity *Geum urbanum* z 3% pokryciem, przytulia czepna *Galium aparine* z 2% pokryciem i pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica* z 1% pokryciem. Ponieważ na obu stanowiskach stopień pokrycia przez gatunki ekspansywne mieścił się w przedziale 10-25%, stan wskaźnika oceniono jako niezadowolający (U1). W poprzednim cyklu monitoringowym (2015-2018), obecność gatunków ekspansywnych na stanowiskach była bardzo podobna.

Miejsce do kiełkowania

Na stanowisku Skorocice miejsca dogodne do kiełkowania stanowią 5% siedliska, co jest wartością wystarczającą jedynie na ocenę niezadowolającą (U1), natomiast w Miernowie jest go zdecydowanie więcej,

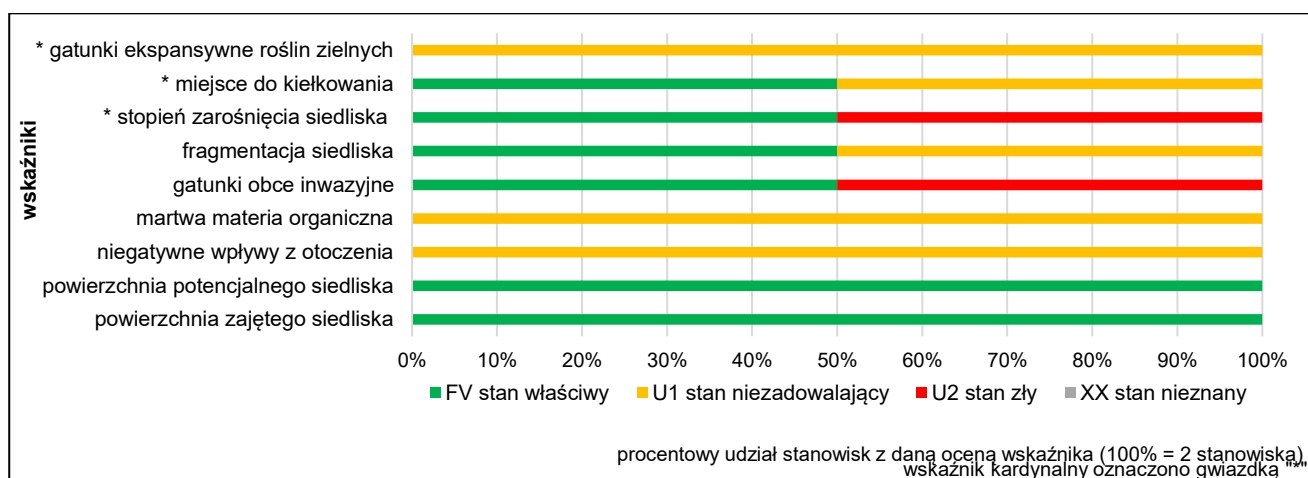
ponieważ 20% powierzchni siedliska stanowią miejsca dogodne do kiełkowania, dlatego wskaźnik otrzymał ocenę właściwą (FV). W cyklu monitoringowym 2015-2018, na obu stanowiskach ilość miejsca do kiełkowania była bardzo podobna – około 20% powierzchni siedliska.

Stopień zarośnięcia siedliska przez drzewa i krzewy

Na stanowisku Skorocice nie stwierdzono obecności drzew lub krzewów, stąd właściwa (FV) ocena wskaźnika, natomiast inaczej sytuacja przedstawiała się na stanowisku Miernów, gdzie zbocza kurhanu porasta wiele gatunków drzew i krzewów, które oceniają murawę z jaskrem illiryjskim. Są to: jawor *Acer pseudoplatanus* z pokryciem 15%, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* z pokryciem 10%, inwazyjny antropofit klon jesionolistny *Acer negundo* z pokryciem 10%, lilak pospolity inwazyjny antropofit *Syringa vulgaris* z pokryciem 5% i antropofit jabłoń domowa *Malus domestica* z pokryciem ok. 1%. Dla stanowiska Miernów analizowany wskaźnik otrzymał ocenę złą (U2), co przesądziło o ocenie parametru siedlisko i ocenie końcowej stanu ochrony. W cyklu monitoringowym 2015-2018 stopień zarośnięcia siedlisk był taki sam.

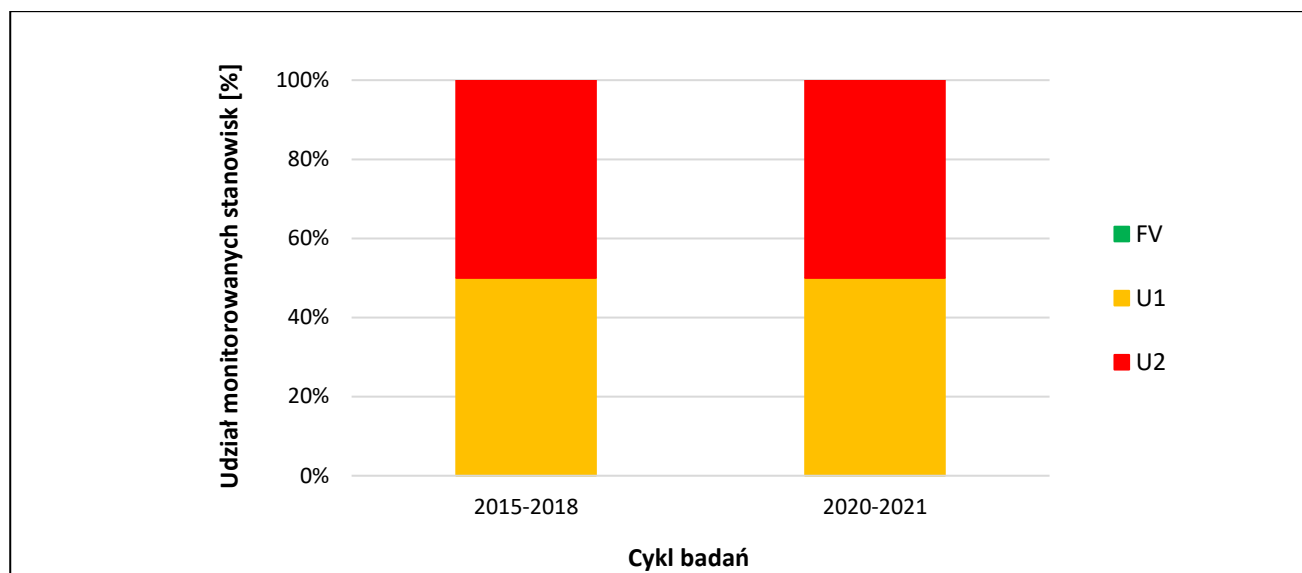
POZOSTAŁE WSKAŹNIKI

W roku 2021 na stanowisku Miernów **fragmentacja siedliska** była niewielka (stan właściwy - FV). Na stanowisku Skorocice widoczne były ślady orki w bezpośredniej bliskości skupień jaskra. W roku 2016 na obu stanowiskach wskaźnik fragmentacja siedliska uzyskał ocenę właściwą (FV). **Gatunki inwazyjne** obecne były na stanowisku Miernów w obu cyklach monitoringowych; z pokryciem łącznym około 16%, z czego *Acer negundo* z pokryciem 10% *Syringa vulgaris* 5%, a *Robinia pseudacacia* 1%. Na stanowisku Skorocice w latach 2015-2018 i 2021 gatunków obcych inwazyjnych nie stwierdzano. **Martwa materia organiczna** (wojłok) jest obecna stale na obu stanowiskach. Zarówno w 2015-2018, jak i w 2021 roku jej średnia grubość nie przekraczała 1 cm i mieściła się w wartościach określanych jako niezadowolająca (U1). W roku 2021 wynosiła 0,4 cm w Miernowie oraz 0,5 cm w Skorocicach. W roku 2016 grubość wojłoku wynosiła średnio 0,5 cm na stanowisku Skorocice i 0,35 cm w Miernowie. **Negatywne wpływy z otoczenia** na obu stanowiskach i w obu cyklach określano jako słabe (ocena niezadowolająca - U1). Tak w Skorocicach, jak i w Miernowie, wokół stanowisk znajdują się pola uprawne, z których mogą przenosić się środki ochrony roślin, przez co istnieje obawa mechanicznego uszkodzenia roślin. **Powierzchnia potencjalnego i zajętego siedliska** na obu stanowiskach była mniej więcej stała, odpowiednio dla Miernowa 1,5 a i 1-1,2 a, a dla Skorocic 1 a i 0,37 a, stąd właściwe (FV) oceny tych wskaźników (Rys. 5).

RYSUNEK 5. ROZKŁAD OCEN WSKAŹNIKÓW OKREŚLAJĄCYCH STAN PARAMETRU SIEDLISKO DLA STANOWISK JASKRA ILLIRYJSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS*, KTÓRE W ROKU 2021 MONITOROWANO W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNETALNYM (CON).

Ocena parametru siedlisko, wyprowadzona z ocen wskaźników przypisanych do tego parametru, pokazała, że w przypadku stanowiska Miernów stan siedliska jest zły (U2), a na stanowisku Skorocice niezadowolający (U1). Tak samo oceniano stan siedlisk w poprzednim cyklu monitoringowym (2015-2018) (Rys. 6). Warto zwrócić uwagę, że zły (U2) stan siedliska na stanowisku Miernów, w przeszłości i teraźniejszości nie przekładał się na stan populacji, która niezmiennie jest w stanie właściwym (FV). W roku 2016 stan **parametru siedlisko** dla regionu biogeograficznego kontynentalnego został określony jako niezadowolający (U1). Wyniki obecnego monitoringu (2020-2021) pozwalają tę ocenę podtrzymać.

RYSUNEK 6. ZMIANY UDZIAŁU (%) MONITOROWANYCH STANOWISK Z DANĄ OCENĄ STANU SIEDLISKA JASKRA ILLIRYJSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM (CON) W POSZCZEGÓLNYCH CYKLACH BADAŃ.

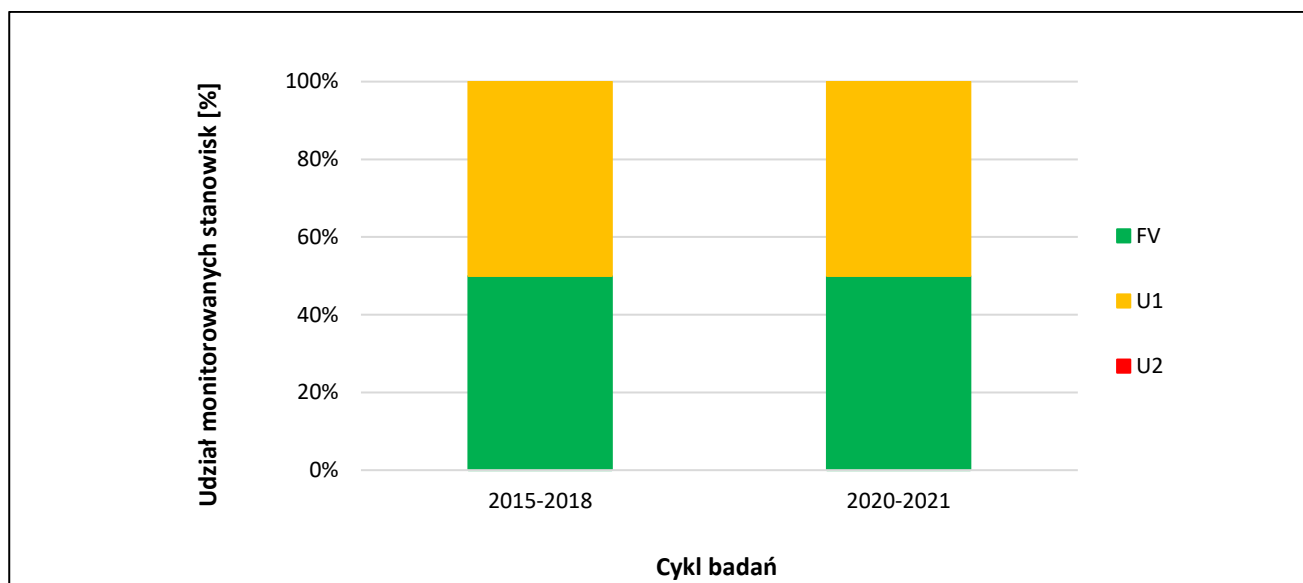
3) Stan i zmiany w czasie parametru perspektywy ochrony

W cyklu monitoringowym 2015-2018, w którym odbył się pierwszy monitoring jaskra illiryjskiego w Polsce, perspektywy ochrony tego gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym (CON) oceniono jako niezadowolające (U1), ze względu na ocenę tego parametru na stanowisku Miernów. Podkreślano wówczas, że osiągnięcie właściwych (FV) perspektyw ochrony na stanowisku w Miernowie nie jest możliwe ze względu na postępujące procesy sukcesyjne polegające na zarastaniu stanowiska przez drzewa i krzewy. Obserwacje wykonane w 2021 roku takich obaw nie potwierdziły. Populacja jaskra illiryjskiego jest duża, żywotna i nie zagłuszana przez inne gatunki, dlatego perspektywy ochrony stanowiska w Miernowie postanowiono poprawić do właściwych (FV). W przypadku stanowiska Skorocice postąpiono odwrotnie. W cyklu monitoringowym 2015-2018, były one bardzo dobre (ocena właściwa - FV). Murawa kserotermiczna, w której rósł jaskier illiryjski była luźna i nie rosły na niej drzewa i krzewy. Po paru latach, w roku 2021 zauważono jednak, że stanowisku, nie objętym ochroną obszarową¹, zagraża działalność rolnicza. W bezpośrednim sąsiedztwie kęp roślin wykonywane są zabiegi uprawowe (w dniu badań teren był przeorany) i ze względu na brak wyraźnej granicy murawa – pole uprawne, nie można wykluczyć, że może dojść do zniszczenia części populacji tego gatunku. Powyższe obawy sprawiły, że w 2021 roku perspektywy ochrony jaskra illiryjskiego obniżono z właściwych (FV) do niezadowolających (U1). Ponieważ rozkład ocen na stanowiskach nie zmienił się w stosunku do

¹ Nazwa stanowiska „Skorocice” może być myląca ponieważ bezpośrednio graniczy z rezerwatem o takiej samej nazwie (rezerwat przyrody „Skorocice”), ale nie leży na jego obszarze.

poprzedniego cyklu monitoringu (2015-2018), podtrzymano więc wcześniejszą, niezadowalającą (U1) ocenę parametru perspektywy ochrony dla całego regionu biogeograficznego kontynentalnego (CON).

RYSUNEK 7. ZMIANY UDZIAŁU (%) MONITOROWANYCH STANOWISK JASKRA ILLIRYJSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNTENTALNYM (CON) Z DANĄ OCENĄ PERSPEKTYW OCHRONY GATUNKU W POSZCZEGÓLNYCH CYKLACH BADAŃ MONITORINGOWYCH.

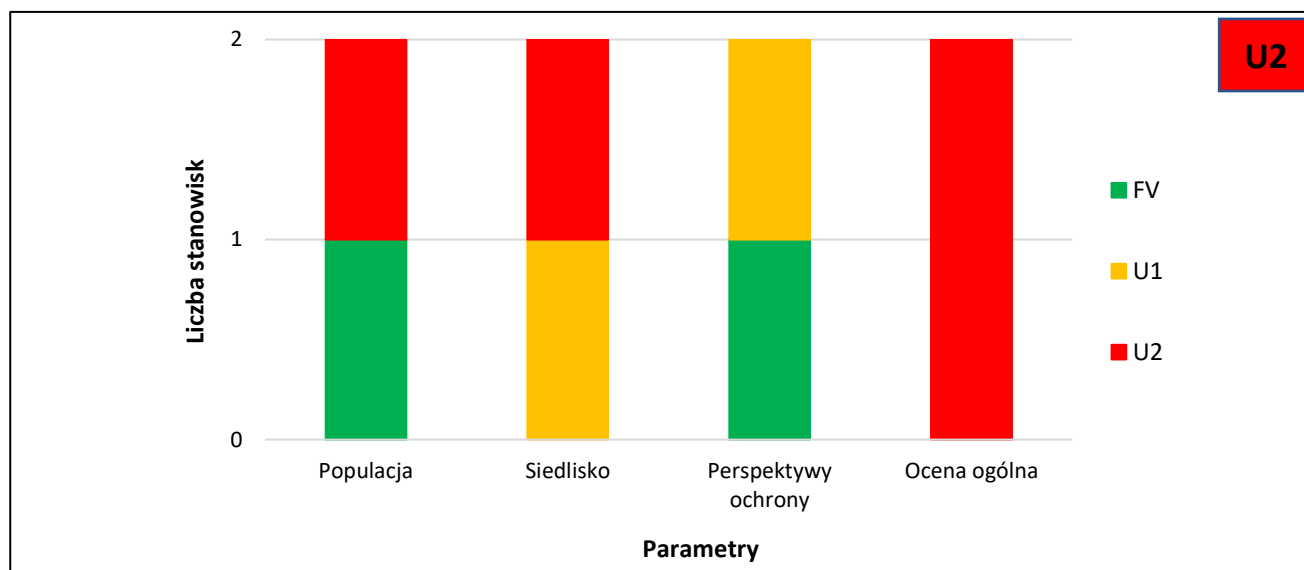
4) Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie oraz znaczenie poszczególnych wskaźników i parametrów dla jego oceny

W cyklu monitoringowym 2015-2018 na obu monitorowanych stanowiskach, w Miernowie i Skorocicach, utrzymywał się właściwy (FV) stan populacji jaskra illiryjskiego (Tab. 3). W roku 2021 liczebność populacji stanowiska Miernów nie różniła się od zanotowanej w roku 2016. Na stanowisku Skorocice w porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringowego (2015-2018) nastąpił bardzo istotny spadek liczebności. Różnica była na tyle znaczna², że wywołała obniżenie oceny wskaźnika kardynalnego liczebności (zmiana z oceny właściwej - FV, do złej - U2), co wymusiło potrzebę obniżenia oceny parametru populacja również z oceny właściwej (FV) do oceny złej (U2). Stan siedlisk nie ulegał jednak zmianom (Rys. 8), co na stanowisku Skorocice oznaczało stan niezadowalający (U1), a w Miernowie stan zły (U2). Zmieniły się natomiast oceny parametru perspektywy ochrony, przy zachowaniu ich ilościowego rozkładu. W cyklu monitoringowym 2015-2018 na stanowisku Miernów zaniżały je do stanu niezadowalającego (U1) obawy, że obecne na stanowisku drzewa i krzewy w przyszłości zagrożą populacji jaskra illiryjskiego. Nic takiego się jednak nie obserwuje się i w 2021 r. perspektywy dla stanowiska Miernów ocenione zostały jako właściwe (FV). W Skorocicach dotychczasowe właściwe (FV) perspektywy ochrony pogorszyło niebezpieczeństwo zniszczenia części stanowiska podczas prac polowych i w roku zostały one ocenione jako niezadowalające (U1). Tym samym ogólny stan ochrony jaskra illiryjskiego na obu stanowiskach w roku 2021 okazał się być zły (U2). W przypadku stanowiska Miernów się nie zmienił, natomiast na stanowisku Skorocice pogorszył się (zamiana z niezadowalającego - U1, na zły - U2). W roku 2021 stan ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym był więc zły (U2), co stanowi pogorszenie w stosunku do cyklu monitoringowego 2015-2018 (Rys. 9).

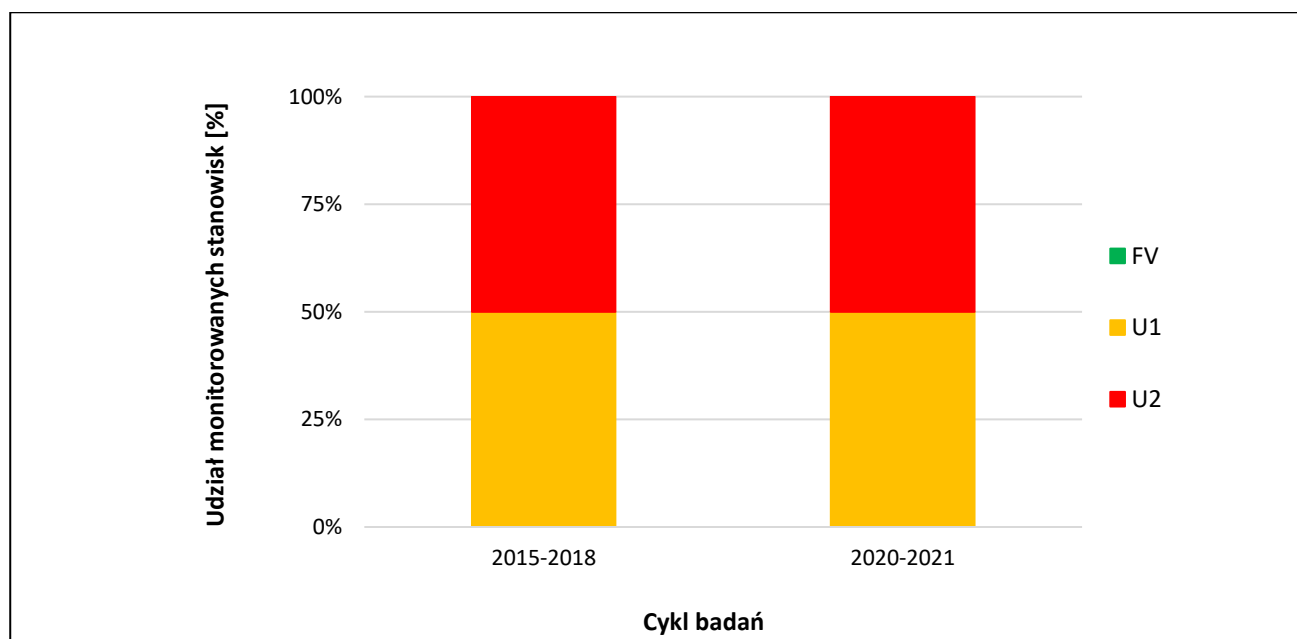
² Spadek z około 600 do 164 osobników

TAB. 3. OCENY PARAMETRÓW I STAN OCHRONY JASKRA ILLIRYSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* NA STANOWISKACH MONITOROWANYCH W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNETALNYM (CON) W ROKU 2021.

Lp.	Nazwa stanowiska	Stan populacji				Stan siedliska				Perspektywy ochrony				Ocena ogólna (= Stan ochrony)			
		FV	U1	U2	XX	FV	U1	U2	XX	FV	U1	U2	XX	FV	U1	U2	XX
1	Miernów	FV						U2		FV						U2	
2	Skorocice			U2			U1				U1					U2	
Razem:		1		1			1	1		1	1				2		

RYSUNEK 8. LICZBA STANOWISK MONITORINGOWYCH JASKRA ILLIRYSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNETALNYM (CON) Z DANĄ OCENĄ PARAMETRÓW I STANU OCHRONY W REGIONIE KONTYNETALNYM W 2021. R

RYSUNEK 9. ZMIANY UDZIAŁU (%) STANOWISK JASKRA ILLIRYSKIEGO *RANUNCULUS ILLYRICUS* W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNETALNYM (CON) Z DANĄ OCENĄ STANU OCHRONY GATUNKU W POSZCZEGÓLNYCH CYKLACH BADAŃ.

2. Oddziaływania i zagrożenia wykazywane na stanowiskach monitoringowych w regionie biogeograficznym kontynentalnym (CON)

Stwierdzone oddziaływania

Istotnymi oddziaływaniami, które mają wpływ na ocenę parametrów stanu ochrony w regionie biogeograficznym kontynentalnym są: ewolucja biocenotyczna oraz obecność ekspansywnych gatunków rodzimych. Dodatkowo, tylko na stanowisku Miernów, istotny wpływ ma naturalna eutrofizacja, przejawiająca się wzrostem udziału roślin nitrofilnych. Oddziaływania te pogarszają stan siedlisk, ale prawdopodobnie nie wpływają w istotny sposób na stan populacji jaskra illiryjskiego.

Przewidywane zagrożenia

Lista zagrożeń jest prawie w całości powtórzeniem listy oddziaływań. Zagrożeniem, które w przyszłości może mieć największy wpływ na stan ochrony gatunku w regionie jest ewolucja biocenotyczna, która może sprawić, że w miejscu muraw kserotermicznych – siedliska jaskra illiryjskiego – pojawią się zbiorowiska łąkowe lub zaroślowe.

3. Gatunki obce inwazyjne

Na stanowisku Miernów średnio licznie rósł klon jesionolistny *Acer negundo*, a słabo licznie kolczurka klapowana *Echinocystis lobata* i robinia akacja *Robinia pseudoacacia*. Na stanowisku Skorocice nie stwierdzono obecności inwazyjnych gatunków obcych.

4. Stosowane na badanych stanowiskach i zalecane działania ochronne dla gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym (CON)

W ramach realizacji planu działań ochronnych w rezerwacie przyrody „Skorocice”, który graniczy ze stanowiskiem Skorocice, w latach wcześniejszych podejmowany był wypas i koszenie. W obrębie stanowiska występowania jaskra illiryjskiego nie odnotowano prowadzonych zabiegów ochronnych.

III. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Monitoringiem przyrodniczym objęte są oba znane w Polsce naturalne stanowiska jaskra illiryjskiego - Skorocice i Miernów. W czasie pierwszego monitoringu wykonanego w latach 2015-2018 ocena stanu ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym była niezadowolająca (U1), a w roku 2021 pogorszyła się do złej (U2). O spadku oceny zdecydowało pogorszenie się stanu parametru populacja na stanowisku Skorocice, co prawdopodobnie spowodowane było bardzo niekorzystnym splotem warunków pogodowych wiosną 2021 r. Niskie temperatury panujące w kwietniu i w maju sprawiły, że nawet o miesiąc przesunięte zostały pory rozpoczęcia wegetacji, a następnie kwitnienia znacznej większości gatunków roślin, w tym jaskra illiryjskiego.

IV. LITERATURA

Kaźmierczakowa R. (red.) 2016. Polska Czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, 44 ss.

Kaźmierczakowa R., Zarzycki K., Mirek Z. 2014. Polska Czerwona Księga roślin. Wyd. III. Zmienione. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, 895 ss.

Binkiewicz B. 2016. Jaskier illiryjski *Ranunculus illyricus*, s. 1-13. [W:] Monitoring gatunków roślin. Przewodnik metodyczny. Cz. IV. Biblioteka Monitoringu Środowiska. IOŚ, Warszawa.

Wyniki monitoringu jaskra illiryjskiego *Ranunculus illyricus*. 2016. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000.

Autorzy sprawozdania: Piotr Myjak i Grzegorz Leśniański

Sposób cytowania: Myjak P., Leśniański G. 2022. Wyniki monitoringu jaskra illiryjskiego *Ranunculus illyricus* w Polsce w roku 2021. Monitoring gatunków roślin ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, 12 ss.